НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
вул. Шевченка, 46, м. Хмельницький, 29007, тел. (0382) 65-27-09
E-mail: nadpsu@dpsu.gov.ua, сайт: www.nadpsu.edu.ua, код згідно з ЄДРПОУ 14321481

Голові разової спеціалізованої вченої
ради ID 17182
Донецького державного університету
внутрішніх справ
доктору юридичних наук, професору
Тимуру ЛОСКУТОВУ

ВІДГУК
опонента доктора юридичних наук, професора
ХАЛИМОНА Сергія Івановича
на дисертацію
ЗУБЕНКА Сергія Євгеновича
на тему «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження у кримінальному процесі України», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 262 – Правоохоронна діяльність

Вивчення змісту дисертації та наукових праць Зубенка Сергія Євгеновича дає підстави зробити наступні висновки:

1. Актуальність теми дослідження. Завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура. Сучасна злочинність характеризується високим рівнем транскордонності, що вимагає вжиття необхідних заходів з метою надання міжнародної правової допомоги шляхом вручення документів, виконання окремих процесуальних дій, видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, тимчасової передачі осіб, перейняття кримінального переслідування, передачі засуджених осіб та виконання вироків.

Як зазначає здобувач міжнародне співробітництво та надання міжнародної правової допомоги під час кримінального провадження забезпечує обмін інформацією між правоохоронними органами окремих держав та міжнародними організаціями, отримання та долучення доказів до матеріалів кримінального провадження, затримання та передачу злочинців, а також сприяє проведенню процесуальних дій та інших заходів, необхідних для розслідування кримінального провадження. З огляду на це, необхідним є здійснення аналізу міжнародного співробітництва під час кримінального провадження у кримінальному процесі України, що і обумовлює актуальність дослідження.

Вихід злочинності за межі однієї держави та набуття нею транснаціонального характеру є викликом для правоохоронних органів як окремих держав, так і міжнародної спільноти в цілому. Саме тому представники державних органів різних країн та міжнародних організацій об'єднують зусилля та активізують міжнародну співпрацю під час розслідування кримінальних правопорушень шляхом підписання міжнародних договорів та угод про надання міжнародної правової допомоги під час кримінального провадження.

Актуальність роботи, окрім цього, підкреслюється й тим, що обрана тема дослідження відповідає Тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11.06.2020 № 454; наказ МВС України від 26.12.2022 № 848); Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2025–2029 роки (наказ МВС України від 21.05.2024 № 326); Тематики науково-дослідної роботи Донецького державного університету внутрішніх справ на 2025–2028 роки «Досудове розслідування в умовах правового режиму воєнного стану» (державний реєстраційний номер 0124U005203); Тематики науково-дослідної роботи Донецького державного університету внутрішніх справ на 2026 рік «Особливості кримінального провадження в умовах воєнного стану» (державний реєстраційний номер 0126U001206); Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30.07.2021 «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України»; Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.09.2020 «Про Стратегію національної безпеки України»; Постанови Кабінету Міністрів України 12.12.2025 № 1647 «Про затвердження Державної програми розвитку міжнародного територіального співробітництва на 2025 2027 роки».

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані здобувачем, у своїй більшості є обґрунтованими і переконливими. Автором використано значну кількість вітчизняних та зарубіжних літературних джерел, законодавчі та підзаконні нормативні акти України. Список використаних джерел складає 212 найменувань. Дисертант у роботі спирається на широку емпіричну базу, яка складається із систематизованих статистичних даних Офісу Генерального прокурора щодо кількості запитів про міжнародну правову допомогу, отриманих

від компетентних органів іноземних держав та поданих компетентними органами України, а також практика МКС та матеріали міжнародних організацій.

3. Наукова та практична значущість отриманих результатів полягає в тому, що викладені у дисертації наукові результати дослідження впроваджено та можуть бути використані у: науково-дослідній діяльності – під час подальших досліджень теоретико-правових засад, форм, особливостей та проблемних аспектів міжнародного співробітництва під час кримінального провадження; законотворчій діяльності – для вдосконалення положень кримінального процесуального законодавства у питаннях міжнародного співробітництва під час кримінального провадження, а також підготовки проектів міжнародних договорів та угод; практичній діяльності правоохоронних органів України – можуть бути використані працівниками компетентних органів, уповноважених на забезпечення міжнародного співробітництва, зокрема підготовки запитів про міжнародну правову допомогу та виконання відповідних запитів; освітньому процесі – під час підготовки навчальних посібників, методичних рекомендацій, навчально-методичних комплексів та викладання навчальних дисциплін «Кримінальний процес», «Досудове розслідування» у закладах вищої освіти.

Аналіз рецензованої дисертації дозволяє стверджувати, що в результаті проведеного дослідження автор досягнув визначеної мети та дав відповіді на поставлені завдання. При цьому сформульовані висновки та пропозиції є достатньо аргументовані та оригінальні, відповідають вимогам сьогодення та можуть бути застосовані на практиці.

4. До найбільш вагомих наукових положень дисертації, що характеризуються новизною або її елементами, на думку опонента, слід віднести такі:

виокремлення повноважень учасників спільних слідчих груп під час кримінального провадження, які полягають у тому, що *керівник спільної слідчої групи* – керуючись положеннями національного законодавства, міжнародних договорів та угод, координує діяльність групи, визначає напрями розслідування, узгоджує плани проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій, визначає порядок обміну інформацією та використання інформації, одержаної членами спільної слідчої групи, готує міжнародні запити, а також вживає усі необхідні організаційні заходи для забезпечення роботи спільної слідчої групи; *прокурор* – здійснює процесуальне керівництво, погоджує проведення процесуальних дій, а в окремих випадках, передбачених КПК України надає дозвіл на проведення таких процесуальних дій як огляд трупа, пов’язаний з ексгумацією, освідування, контроль за вчиненням злочину, а також контролює дотримання прав людини та підтримання законності під час проведення процесуальних дій та обміну інформацією між компетентними органами договірних держав; *слідчі (представники держави, на території якої функціонує спільна слідча група)* – уповноважені на проведення досудового розслідування та провадження слідчих (розшукових) та процесуальних дій, процесуального закріплення отриманих під час їх проведення відомостей та доказів, їх перевірки та оцінки; *відряджені члени спільної слідчої групи* – не є самостійними

учасниками у кримінальному провадженні, у разі присутності під час проведення процесуальних дій надають пропозиції, роз'яснення та зауваження, забезпечують передачу інформації, отриманої компетентними органами держави, представниками якої є; *працівники оперативних підрозділів* – здійснюють оперативний супровід під час проведення слідчих (розшукових) дій, виконують доручення керівника та слідчих спільної слідчої групи, встановлюють місцезнаходження осіб, що вчинили злочин або осіб, які переховуються на території інших держав з метою уникнення кримінальної відповідальності; *експерти та спеціалісти* – забезпечують технічну підтримку під час виявлення та фіксації доказів, вивчення цифрових доказів та проведення судових експертиз, надають висновки, консультації та роз'яснення з питань, що потребують наявності спеціальних знань;

класифікація заходів реалізації міжнародного співробітництва за їх функціональною спрямованістю та розподіл на групи: 1) інформаційно аналітичні заходи (обмін інформацією); 2) доказові заходи (проведення процесуальних дій, допит свідків, потерпілих, підозрюваних, впізнання особи, отримання зразків для експертизи, обшук приміщень та особи); 3) організаційні заходи (створення спільних слідчих груп, участь у розслідуванні представників міжнародних організацій та компетентних органів договірних держав, присутність представників компетентних органів запитуючої держави); 4) забезпечувальні заходи (вручення документів, виклик особи до слідчого або суду, тимчасова передача); 5) розшукові та примусові заходи (прикордонне переслідування, затримання та арешт особи, її екстрадиція); 6) майнові заходи (розшук, арешт і конфіскація майна); 7) спеціальні заходи (контрольована поставка, спостереження, переслідування); 8) юрисдикційні заходи (передача кримінального провадження, виконання вироків, передача засуджених осіб);

запропоновано розробити міжнародну цифрову платформу «Транснаціональний злочин» з метою фіксації та використання при розслідуванні транснаціональних злочинів значимої інформації.

5. Наукові положення, висновки та рекомендацій дисертації достатньо повно викладені в анотації та наукових публікаціях. Анотація містить стислий опис основних положень і результатів дослідження і повністю відображає зміст дисертації. Дисертацію, анотацію та наукові публікації оформлено відповідно до встановлених МОН України вимог.

Основні положення та висновки дослідження, що сформульовані в дисертації, відображено в 11 наукових публікаціях, серед яких п'ять статей – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук, шість тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Оформлення дисертації С. Є. Зубенка відповідає тим вимогам, які висуваються до такого роду робіт. Зокрема, слід відмітити, що структурно дослідження побудовано логічно, розділи і підрозділи взаємопов'язані між собою.

Обрана структура дисертації дозволила автору послідовно і системно проаналізувати широкий спектр питань, які стосуються міжнародного

співробітництва у кримінальному провадження. При визначенні розділів основного тексту та підрозділів автором дотримані правила пропорційності, взаємовиключення і неперервності. Автор послідовно виклав матеріал, в основному правильно співвідносячи загальні та конкретні питання, сформулював необхідні наукові дефініції.

Під час аналізу дисертації порушень вимог академічної доброчесності не виявлено. У роботу наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень і відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності; використано методики дослідження та джерела інформації. Дисертація відповідає науковій спеціальності, за якою здійснене дослідження. В цілому дисертаційне дослідження виконане на належному рівні.

6. Разом із тим, аналіз дисертації дає підстави зробити наступні зауваження та рекомендації:

1. Міжнародне співробітництво розглядається як широке явище, зокрема дисертант надає поняття «міжнародне співробітництво» у двох аспектах: по-перше, як регламентовані міжнародним та національним законодавством процесуальні правовідносини, які передбачають узгоджену діяльність уповноважених органів та міжнародних організацій під час досудового розслідування, судового розгляду та виконання судових рішень і полягають у притягненні до кримінальної відповідальності осіб, що вчинили кримінальні правопорушення та відбування ними покарання; по-друге, як сучасний механізм забезпечення ефективного проведення кримінального провадження шляхом обміну інформацією, надання міжнародної правової допомоги та провадження процесуальних дій компетентними органами іноземних держав за межами юрисдикції держави, яка здійснює досудове розслідування. Водночас потребує чіткого визначення співвідношення цього поняття з міжнародною правовою допомогою, яка має власні процесуальні підстави, порядок і межі застосування.

2. У дисертаційному дослідженні потребує поглибленого наукового осмислення питання розмежування компетенції та фактичних функцій учасників спільної слідчої групи. Зокрема, доцільно визначити правову природу повноважень кожного з учасників спільної слідчої групи та розмежовувати, з одного боку, процесуальні повноваження, безпосередньо передбачені законодавством України та міжнародними договорами, а з іншого – організаційні та координаційні функції.

3. Дисертантом недостатньо уваги приділено проблемним аспектам забезпечення допустимості доказів, отриманих у порядку міжнародної правової допомоги у кримінальних провадженнях. Зокрема, потребують аналізу питання дотримання вимог кримінального процесуального законодавства України та відповідних міжнародних договорів під час збирання, процесуального оформлення, передачі й зберігання таких доказів.

4. У дисертації не розглянуто питання правових наслідків порушення вимог законодавства запитуваної держави та положень Кримінального процесуального кодексу України під час збирання, оформлення, передачі доказів, а також впливу

таких порушень на можливість використання відповідних доказів у кримінальному провадженні.

5. Доцільно систематизувати підстави для відмови у виконанні запитів про міжнародну правову допомогу з розмежуванням формальних недоліків запиту, які можуть бути усунуті та суттєвих перешкод, що унеможливлюють його виконання. Окремої уваги потребує співвідношення підстав для відмови у виконанні запиту про міжнародну правову допомогу, передбачених міжнародними договорами, Кримінальним процесуальним кодексом України та законодавством запитуваної держави.

Зазначені зауваження носять дискусійний характер, відображають власну наукову позицію опонента і можуть слугувати підставою для наукової дискусії під час прилюдного захисту дисертації. Зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Загальний висновок

7. **Дисертація ЗУБЕНКА Сергія Євгеновича** на тему «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження у кримінальному процесі України», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 26 «Цивільна безпека» за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність» є самостійною завершеною науковою працею, містить нові науково обґрунтовані результати проведених досліджень, які розв’язують конкретне наукове завдання, за змістом, обсягом, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням та оформленням відповідає вимогам пунктів 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 (зі змінами та доповненнями), а автор **ЗУБЕНКО Сергій Євгенович** на підставі викладеного заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 262 Правоохоронна діяльність.

Офіційний опонент:
заступник начальника кафедри
теорії права та кримінально-процесуальної діяльності
Національної академії Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького,
доктор юридичних наук, професор,
полковник юстиції Сергій ХАЛИМОН

Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (в/ч 9960)
№03.1.6.1/56407/26-Вн від 09.11.2026
КЕП (Підписання): Халимон С. І.
2DF8FEBBA47785FA0400
0000EF710000E4CD0300
Сертифікат дійсний з 03.08.2026 00:00 до 02.08.2028 23:59

Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (в/ч 9960)
№03.1.6.1/56407/26-Вн від 09.11.2026
КЕП (Підписання проєкту): Халимон С. І.
2DF8FEBBA47785FA0400
0000EF710000E4CD0300
Сертифікат дійсний з 03.08.2026 00:00 до 02.08.2028 23:59